

Bijlage 1 Inhoudelijke toelichting taakuitbreidingen scenario C

De voorgestelde aanvraag nieuw beleid is opgedeeld in drie onderdelen te weten:

- I. Uitvoeringsplan 2023-2026
- II. Uitvoeringsplan 2023-2026 m.b.t. thema's GALA
- III. Bedrijfsvoering

Onderstaand worden de onderdelen kort beschreven. Voor nadere toelichting op de betreffende onderdelen wordt verwezen naar de paragraaf 'Inhoudelijke duiding per onderdeel' in dit document.

I. Opgaven- en uitvoeringsplan 2023-2026

De beweging van ziekte naar gezondheid vraagt een versterking van Positieve Gezondheid, ook binnen GGD Flevoland zelf. De kosten voor de inzet op Positieve Gezondheid worden geraamd op €70.000. (Zie voor inhoudelijke duiding punt I.1).

Om de wettelijke taak uit de Wet publieke gezondheid (Wpg) van preventieve ouderengezondheidszorg (art. 5a) structureel uit te voeren, wordt invulling gegeven aan de inzet op Positief ouder worden. Deze inzet moet gaan leiden tot een geborgde lokale en regionale preventieve ouderengezondheidszorg. De inzet wordt geraamd op € 125.000. (Zie voor inhoudelijke duiding punt I.2).

Subtotaal 2024: € 195.000

II. Opgaven- en uitvoeringsplan 2023-2026 m.b.t. thema's GALA

Het Meerjarenbeleidsplan 2023-2029 (MJB), met het daaraan gekoppelde Uitvoeringsplan 2023-2026, vraagt om een regionale inzet op een viertal thema's. Deze regionale inzet biedt inhoudelijke ondersteuning en efficiëntie voor wat lokaal nodig is. Door de regionale inzet draagt GGD Flevoland dan ook bij aan de lokale opgaven en plannen. Uitgangspunt is dat de GGD vooral doet wat lokaal werkt en zij regionaal coördineert en kennis vergaart/deelt. Hiervoor worden in het GALA een aantal thema's gezien die direct aansluiten bij de eerder geformuleerde ambities in het Uitvoeringsplan 2023-2026.

Het BOSD heeft, in het kader van IZA en GALA, als uitgangspunt gekozen om op een vijftal thema's een regionale ketenaanpak in te zetten. Het IZA schrijft voor dat gemeenten en zorgverzekeraars op een vijftal thema's moeten komen tot een regionale en integrale ketenaanpak. Dit zijn de volgende thema's:

Valpreventie, Welzijn op recept, Overgewicht jeugd, Overgewicht volwassenen en Kansrijke start. Over in ieder geval deze vijf thema's vindt ambtelijke voorbereiding en bestuurlijke afstemming plaats in de structuur van het BOSD.

Voor een aantal andere thema's, uit het GALA, is ook regionale coördinatie nodig om ervoor te zorgen dat lokaal de juiste inzet wordt uitgevoerd. Onderstaande vier thema's uit het GALA, vragen regionale coördinatie en inzet van de GGD om ervoor te zorgen dat lokaal de juiste inzet kan worden uitgevoerd.

- Opstart gecoördineerde aanpak Mentale Gezondheid, €85.000. (zie voor inhoudelijke duiding punt II.1)
- Versterking kennis- en adviesfunctie GGD. Dit betreft geoormerkt geld uit SPUK-GALA voor GGD op regionaal niveau, € 57.000. (zie voor inhoudelijke duiding punt II.2).
- Versterking gecoördineerde aanpak Gezonde Leefomgeving, €88.000. (zie voor inhoudelijke duiding punt II.3)
- Versterking gecoördineerde aanpak lokale en regionale preventie-infrastructuur, € 88.000. (Zie voor inhoudelijke duiding punt II.4)

De regionale coördinatie vanuit de GGD op deze thema's is nodig voor:

- Advisering over effectieve interventies op lokaal en wijkgericht niveau.
- Inzicht in en overzicht van aanbod van effectieve interventies afgestemd op lokale en wijkgerichte benodigde inzet.
- Ontsluiting van landelijke en regionale kennis ten behoeve van lokaal- en wijkgerichte inzet.
- Efficiënte inrichting van informatie gestuurde beleidsvorming en monitoring.
- Het opzetten en onderhouden van de benodigde regionale en lokale netwerken die nodig zijn voor het betreffende thema.
- Tijdige en inhoudelijke agendering op diverse (bestuurlijke) overlegtafels.

Subtotaal 2024: € 318.000

N.B.: Gemeenten kunnen deze kosten over de periode 2023-2026 in de lokale aanvragen voor SPUK GALA meenemen. Dit is dan circa 10% van de totale jaarbudgetten van de gemeenten in Flevoland die vanaf 2023 t/m 2026 beschikbaar zijn voor GALA. SPUK GALA kent nu een looptijd t/m 2026 met de intentie, vanuit de Rijksoverheid, om dit structureel in te bedden in de financiering richting gemeenten vanaf 2027.

Naast bovenstaande thema's wordt in het GALA en ook het IZA, betrokkenheid van de GGD benoemd op andere gezondheidsthema's. GGD Flevoland vervult in de totstandkoming van de lokale plannen met betrekking tot GALA en IZA graag een faciliterende, ondersteunende en op onderdelen een uitvoerende rol voor de gemeenten. Het is dan ook goed denkbaar dat op andere thema's een lokale dan wel regionale inzet vanuit de GGD nodig is.

III. Bedrijfsvoering

In de vastgestelde begroting 2023 is aangekondigd dat het onderwerp "duurzaamheid" terug zal komen in de begroting 2024. GGD Flevoland zal, vanuit de landelijke klimaatdoelstellingen en de Green Deal 'Samen werken aan duurzame zorg', moeten bijdragen aan de verduurzaming van de gezondheidszorg. Om te kunnen voldoen aan de verduurzamingsdoelstellingen zal een beleidsadviseur (ca. €80.000 structureel) moeten worden aangesteld. (Zie voor inhoudelijke duiding punt III).

Subtotaal 2024: € 80.000

Totaal bedragen nieuw beleid inwonerbijdrage 2024:

I.	Uitvoeringsplan 2023-2026	: € 195.000
II.	Uitvoeringsplan 2023-2026 m.b.t. GALA	: € 318.000
III.	Bedrijfsvoering	: € 80.000
Totaal		: € 593.000

Inhoudelijke duiding per onderdeel

I.1 Van ziekte naar gezondheid

Wat willen we bereiken?

GGD Flevoland draagt bij aan de houdbaarheid van de zorg door samen met partners in te zetten op preventie. We zetten hierbij niet ziekte en zorg, maar (positieve) gezondheid in onze maatschappij centraal. Deze beweging vraagt een verandering in denken, taal en handelen bij bestuurders, beleidsmakers en uitvoerders. Deze omschakeling levert grote maatschappelijke en economische winst, en zorgt er daarmee voor dat gemeenten en zorgverzekeraars ook in de toekomst goede en betaalbare zorg en ondersteuning kunnen blijven bieden.

Preventie kan pas goed van de grond komen als initiatieven van verschillende partijen (bijv. gemeenten, zorgverzekeraars en zorgverleners) voldoende samenhangen en de inzet structureel is. Hiertoe is het nodig dat we gezamenlijke en gedragen visie en ambities formuleren, met duidelijke afspraken over rollen en verantwoordelijkheden. Om dit te realiseren brengen wij met onze partners een maatschappelijke beweging op gang. Hierbij jagen wij aan en bieden de juiste informatie ter beschikking aan het netwerk.

Wat gaan we hiervoor doen?

Geformuleerde opgaven:

1. In gemeenten en bij netwerkpartners cultuurverandering van nazorg naar voorzorg aanjagen, in denken, taal en handelen.
2. Samenwerking en domeinoverstijgende aanpak aanjagen ten behoeve van preventie, binnen en met het sociaal en medisch domein.
3. Positieve gezondheid concretiseren en faciliteren in Flevoland, en consequent toepassen binnen GGD Flevoland.
4. Realiseren sluitende preventienetwerken, met gezamenlijke visie, ambities, duidelijke rollen en verantwoordelijkheden.

De inzet op dit thema is niet nieuw. Zo biedt GGD Flevoland al ondersteuning aan bij health in all policies bij gemeenten, werken we samen rondom de preventiecoalitie Flevoland Gezond & Wel en bouwen we positieve gezondheid uit in Flevoland, o.a. door het programma WEL in Flevoland. Het betreft hier m.n. opgave 2 en 4. Op deze inzet en samenwerking bouwen wij voort. Voor opgave 1 zijn vanuit provincie Flevoland voor WEL in Flevoland t/m 2023 incidentele middelen beschikbaar gesteld voor (regionaal) programmamanagement, WEL academie (scholing), communicatie, etc.

Benodigde acties voor opgave 1 en 3:

1. Realiseren van structurele ondersteuning positieve gezondheid in Flevoland, zowel in aanjagen als monitoring. Inwoners, partners in het veld, overheden en cliënt- en patiëntorganisaties verwachten hierin van GGD Flevoland een voortrekkersrol.
  - a. Programmamanagement en 'aanjaagfunctie' worden na 2023 gecontinueerd. Lokale werkgroepen en organisaties worden ondersteund bij het implementeren van positieve gezondheid, zowel naar inwoners en cliënten (vitale en veerkrachtige inwoners) als naar hun medewerkers (vitale en veerkrachtige medewerkers).
  - b. Monitor/dashboard positieve gezondheid wordt structureel en regelmatig geactualiseerd.
2. GGD Flevoland bouwt positieve gezondheid uit en borgt deze binnen de eigen organisatie.
  - a. Specialistische kennis over positieve gezondheid is stevig geborgd in de organisatie.
  - b. Alle teams voor wie dit relevant is passen positieve gezondheid structureel toe in hun werkzaamheden.
  - c. Positieve gezondheid wordt structureel toegepast in de bedrijfsvoering en het personeelsbeleid van GGD Flevoland.

I.2 Preventieve ouderen gezondheidszorg

Wat willen we bereiken?

In de Wet publieke gezondheid, art 5a, is vastgelegd dat het College van burgemeester en wethouders zorg draagt voor de uitvoering van de ouderengezondheidszorg. Het belang om gemeenten beter te ondersteunen bij de invulling van deze wettelijke taak wordt de komende tijd nog belangrijker door komende vergrijzing. Daarnaast zal, volgens prognoses van het CBS, de toename van ouderen de komende 20 jaar in Flevoland beduidend groter zijn dan het landelijk gemiddelde. Daarom is meer inzicht en overzicht in de gezondheid en preventielandschap van ouderen nodig om de lokale gezondheidsopgaven van ouderen goed in beeld te hebben en effectief in te kunnen zetten om gezond en actief ouder worden te bevorderen. GGD Flevoland wil kwetsbaarheid bij thuiswonende ouderen voorkomen, zodat ouderen in Flevoland langer zelfstandig thuis kunnen wonen.

Wat gaan we ervoor doen?

We zetten programmatisch in op Positief Ouder Worden waarmee we regionaal en lokaal het netwerk rondom ouderen versterken, landelijk beschikbare kennis regionaal bundelen en lokaal vertalen, expertise verder ontwikkelen en de gezondheid van ouderen in Flevoland bevorderen middels advisering over en inzet op effectieve interventies.

Er zijn een drietal opgaven geformuleerd:

- Voorkomen van kwetsbaarheid onder (thuiswonende) ouderen.
- Inzicht in en overzicht over het preventielandschap op de doelgroep ouderen.
- Het stimuleren, versterken en borgen van preventieve ouderengezondheidszorg ter ondersteuning van gemeenten.

De volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- Binnen de proeftuin ouderengezondheidszorg vorming van een (bestuurlijke) coalitie om te komen tot een betere preventie- infrastructuur voor ouderen.
- In beeld brengen van het lokale aanbod van interventies voor ouderen.
- Het stimuleren en versterken van preventieve ouderengezondheidszorg ter ondersteuning van gemeenten.
- Ondersteunen van de uitvoering van de collectieve preventie gericht op de bevordering van gezondheid van ouderen.

II.1 Opstart gecoördineerde aanpak Mentale Gezondheid

Wat willen we bereiken?

Er bestaan al langer zorgen over de mentale gezondheid van de Nederlandse bevolking. Zo noemt de Volksgezondheidstoekomstverkenning 2020 dit een van de grootste gezondheidsrisico's voor de toekomst. De samenleving is steeds ingewikkelder vormgegeven, stelt hoge eisen aan mensen en legt een grote nadruk op prestaties en zelfredzaamheid. Depressie, angststoornissen en problemen met alcohol en drugs treffen jaarlijks zo'n 1,8 miljoen Nederlanders in de leeftijdsgroep van 18 tot 65 jaar. Scholieren ervaren steeds meer druk op school. Ongeveer 840.000 jongeren ervaren mentale uitdagingen en/of klachten en 1 op de 15 jongeren in Nederland kampt met een depressie.

Meerdere onderzoeken laten zien dat de staat van mentale gezondheid in Flevoland op meerdere vlakken slechter scoort dan in de rest van Nederland. Uit de Gezondheidsmonitor jeugd blijkt dat 31% van de jongeren (11-15 jaar) t.o.v. 27% in Nederland psychische klachten heeft. Uit de jongvolwassenenmonitor (16-25 jaar) komt naar voren dat bijna de helft (46%) van de 16-25 jarigen in Flevoland psychisch ongezond is. Iemand wordt aangemerkt als psychisch ongezond als diegene zich bijvoorbeeld vaak somber voelt, zenuwachtig is en veel stress ervaart. Verder loopt 8% van de volwassenen (26 jaar en ouder) in Flevoland een hoog risico op depressie- en angststoornissen. Het Nederlands gemiddelde is 6%.

GGD Flevoland wil graag, in afstemming met gemeenten en andere ketenpartners, de regie nemen om een meerjarig gecoördineerde aanpak Mentale Gezondheid op te zetten waarbij wordt gepoogd de continuïteit van de inzet op mentale gezondheid te waarborgen.

Om te komen tot een meerjarig, regionale gecoördineerde aanpak op mentale gezondheid zijn de volgende opgaven geformuleerd:

- Er ligt een afgeronde verkenning naar de rol van GGD Flevoland op leefstijlthema mentale gezondheid. Deze verkenning wordt in afstemming met gemeenten uitgevoerd.
- De in de verkenning naar voren gekomen rol van GGD Flevoland is geïmplementeerd en geborgd.
- Vanaf 2025 is er een gezamenlijke programmatische aanpak van gemeenten, partners en GGD Flevoland.

Wat gaan we ervoor doen?

Om de bovenstaande opgaven te bereiken, zijn de volgende concrete acties geformuleerd:

- Opstellen van kernboodschappen mentale gezondheid zijn voor elke gemeente afgerond en gepresenteerd. Het doel is om cijfers rondom mentale gezondheid inzichtelijk te krijgen (medio 2023).
Na de kernboodschap volgen vervolggesprekken met de gemeenten en wordt, indien gewenst, een bijeenkomst georganiseerd met samenwerkingspartners in de regio.
- Onderzoek naar huidig preventielandschap en hiaten is afgerond (medio 2023).
- Er is een programmamanager voor minstens 16 uur per week (start medio 2023).
- Gemeenten en GGD hebben een gezamenlijk beeld over lokale en regionale opgaven op het gebied van mentale gezondheid en stellen een programmaplan op (eind 2023).
- Vanaf 2024 werkt de programmamanager samen met de samenwerkingspartners aan het uitvoeren van het programmaplan Mentaal Gezond in Flevoland.

II.2 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD

Wat willen we bereiken?

Het belang om Flevoland gezonder te maken, groeit nu de kwaliteit en toegankelijkheid van zorg steeds verder onder druk staat. Met de overheveling van rijkstaken hebben gemeenten meer mogelijkheden om integraal te sturen op het welzijn en de gezondheid van inwoners. Hiermee dragen zij ook een grotere verantwoordelijkheid. De complexiteit aan gezondheidsopgaven prest lokale overheden om meer, sneller en specifiek inzicht te krijgen in de lokale gezondheidssituatie, in effectief bewezen interventies én in de mogelijke effecten van toekomstige ontwikkelingen op de publieke gezondheid. In de IZA- en GALA-akkoorden worden GGD'en expliciet genoemd als een belangrijke kennis- en adviespartner. Het belang van een sterke kennispositie van GGD Flevoland – in het meerjarenbeleidsplan als speerpunt benoemd – wordt hiermee onderstreept. Om in de toekomst goed te adviseren en gemeenten te ondersteunen in lokaal maatwerk, willen we de kennispositie én advisering van de GGD-organisatie structureel versterken.

Wat gaan we ervoor doen?

Versnippering van kennis in de publieke gezondheid is een bekend, maar ook hardnekkig probleem. Voor lokale bestuurders, beleidsmakers en professionals is het ondoenlijk om op de hoogte te blijven van de laatste relevante inzichten. Hierdoor bereikt kennis onvoldoende de lokale praktijk, blijft veel kennis onbenut en wordt lokaal soms onnodig het 'wiel' opnieuw uitgevonden. Wat mist is een 'linking pin' waar – voor de regio relevante – algemene en lokale kennis wordt gebundeld. Het past bij de versterking van GGD Flevoland als regionale kennispartner, om meer landelijke kennis 'in huis' te halen, regionaal te bundelen en lokaal te vertalen met behulp van eigen onderzoek en expertise.

GGD Flevoland raakt hierdoor beter geëquipeerd om gemeenten te ondersteunen in het tijdig signaleren van trends, ontwikkelingen, kansen en bedreigingen en het belang daarvan voor de lokale publieke gezondheid in te schatten, te benutten en te agenderen. Alternatieve oplossingen voor zorg- en gezondheidsproblemen die effectiever en meer toekomstbestendig zijn, zullen ons minder ontgaan. En door zo goed mogelijk aan te sluiten op de beleidscyclus en bestuurlijke speerpunten van gemeenten, benutten we kennis en advies op het juiste moment.

Het intern versterken van de kennispositie en adviesfunctie raakt aan meerdere aspecten o.a. sturing, competenties, informatiehuishouding, inbedding in organisatie. Om keuzes onderbouwd en in samenhang te kunnen maken, willen we een kwartiermaker aanstellen die in 2023 voorbereidingen treft om de gewenste versterkingen in een latere fase soepel en doordacht tot uitvoering te brengen. De kwartiermaker zal een uitvoeringsplan opleveren, waarin concreet is uitgewerkt welke (organisatie)veranderingen vereist zijn en wat hiervoor nodig is. Met het uitvoeringsplan in de hand wordt vervolgens een start gemaakt met het verbetertraject.

II.3 Versterking gecoördineerde aanpak Gezonde Leefomgeving

Wat willen we bereiken?

In het bevorderen van de gezondheid van mensen heeft de focus lang gelegen op het individu en leefstijl. Meer en meer verschuift de aandacht naar de leefomgeving van mensen. Want de omgeving waarin mensen wonen, werken en leven oefent een grote invloed uit op hun gezondheid. Daarom is een gezonde leefomgeving, zowel fysiek als sociaal, van wezenlijk belang.

De visie van GGD Flevoland op een gezonde Leefomgeving is als volgt:

“GGD Flevoland zet zich in voor het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving, die uitnodigt tot gezond gedrag, beschermt tegen gezondheidsrisico's en waarvan de omgevingskwaliteit goed wordt ervaren.”

Wat gaan we daarvoor doen?

De koers voor de komende jaren, zoals beschreven in het gezamenlijk opgaven- en uitvoeringsplan 2023-2026, is als volgt tot stand gekomen:

- Terugblik op de activiteiten en bereikte resultaten van het programma Leefomgeving (2019-2021);
- Interne consultatie bij collega medewerkers;
- Externe consultatie bij gemeenten;
- Een literatuurstudie fysieke en sociale leefomgeving;
- Inzicht hoe andere GGD'en Gezonde Leefomgeving hebben beschreven.

Bovenstaande heeft geleid tot het adresseren van de volgende opgaven:

- De urgentie en mogelijkheden voor gezondheidsbevordering en –bescherming in de ruimtelijke inrichting worden onder de aandacht gebracht bij gemeenten. Hiervoor zijn een goede relatie, kennis en ondersteunende communicatie nodig, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau.
- GGD Flevoland is dé logische adviseur voor gezonde leefomgeving voor lokale overheden, inwoners en organisaties.
- GGD Flevoland ondersteunt gemeenten, vanuit het perspectief van de publieke gezondheid, bij vraagstukken rondom klimaatadaptatie, bijvoorbeeld het voorkomen van hittestress.

Deze hierboven genoemde opgaven gaan we invullen met de volgende acties:

- Kennisoverdracht aan en actieve ondersteuning van gemeenten over gezondheidsaspecten in de leefomgeving;
- Maken van vervolgafspraken over de opvolging van het programma gezonde leefomgeving;
- Gezondheidsgevolgen van klimaatveranderingen zichtbaar maken en vertalen naar adviezen voor gemeenten, inwoners en organisaties.

II.4 Versterking gecoördineerde aanpak lokale en regionale preventie-infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Door het oppakken van overkoepelende gezondheidsopgaven wordt samenwerking op gebied van preventie aangejaagd, gebruik makend van positieve gezondheid als verbindende factor.

De akkoorden IZA en GALA beogen een breder palet aan thema's waarop een preventieketen/preventie-infrastructuur moet worden vormgegeven, dan dat nu binnen Flevoland Gezond & Wel gebeurt (waar de GGD reeds de voorzittersrol vervult). Om deze aanpak te verbreden is extra inzet nodig. Het IZA benoemt vijf preventieketens waarop integraal moet worden samengewerkt op regionaal niveau. Dit gaat om de volgende vijf ketens:

- Aanpak gezond gewicht 18-
- Aanpak gezond gewicht 18+
- Valpreventie
- Kansrijke start
- Welzijn op recept

Over de overige thema's uit de brede SPUK wordt de komende maanden ambtelijk en bestuurlijk besproken waar men meerwaarde en mogelijkheden ziet voor regionale samenwerking en wat lokaal zal worden opgepakt. Dit gesprek vindt plaats in de ambtelijke en bestuurlijke lijn van het BOSD.

Wat gaan we ervoor doen?

GGD Flevoland versterkt de aanpak van Flevoland Gezond & Wel en bouwt aan lokale en regionale samenwerkingsketens op gekozen thema's uit de akkoorden IZA en GALA.

Om tot een verbreding van thema's te komen is inzet van een beleidsadviseur nodig. Deze wordt aangevuld met gezondheidsbevorderende en ondersteunende capaciteit. De inzet zal ingezet worden voor de verbreding en verdieping van thema's die, vanuit de akkoorden IZA en GALA, verkozen zijn voor een regionale coördinatie met een lokale uitwerking.

III. Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

GGD Flevoland wil voldoen aan de rijksklimaatdoelen voor organisaties en overheden en wil tevens voldoen aan de doelstellingen van de Green Deal in de zorg.

Wat gaan we ervoor doen?

GGD Flevoland werkt aan de hand van een al uitgewerkte roadmap van GGD Amsterdam aan de verduurzaming van GGD Flevoland als publieke organisatie én zorgorganisatie. Dit doen we concreet door onze doelstellingen te vertalen naar de volgende acties op één of meer van de volgende pijlers:

- De CO₂-emissie van de zorgsector terugdringen;
- Circulair werken bevorderen;
- De hoeveelheid medicijnresten in oppervlaktewater en grondwater terugdringen;
- Door het creëren van een leefomgeving in en buiten zorginstellingen die de gezondheid van iedereen bevordert.

Het opstarten van deze verduurzaming zal inzet kosten in de vorm van een beleidsadviseur. Ten behoeve van de ondersteuning is aanvullende inzet van een communicatiemedewerker en een projectondersteuning nodig.

Daarnaast zullen er een aantal PM kosten zijn, zoals bijvoorbeeld maatregelen ten behoeve van de verduurzaming van gebouwen en voertuigen, procesverbeteringen tot afvalscheiding. De beleidsadviseur zal in eerste aanleg een plan van aanpak opstellen waarin prioritering/fasering en overzicht van indirecte kosten is opgenomen. Het plan van aanpak wordt voorgelegd voor besluitvorming waarna, op basis van genomen besluiten, concrete uitwerking zal worden voorbereid.